

Motion från Miljöpartiet de Gröna om en regional sårbarhetsplan

Översvämningar, stränder som spolats bort, vägar och räls som försvinner i skred, skogar som knäcks av stormvindar och människor som isoleras utan värme, telefon eller elektricitet.

Det här handlar inte om länder långt borta, utan om Sverige idag!

Stockholms läns landsting ska som ansvarig myndighet för regional planering utreda och samordna de regionala frågorna i samverkan med kommunerna i Stockholms län. Det är angeläget att landstinget tar ett initiativ till att en samlad plan utarbetas, för hur de problem som hänger samman med klimatförändringen kan förebyggas och åtgärdas. Detta bör ske snarast! Arbetet måste ske brett och i samarbete med bl.a. Länsstyrelsen, Krisberedskapsmyndigheten, länets kommuner och andra berörda myndigheter.

Den statliga Klimat- och sårbarhetsutredningen, som lämnade ett betänkande i november 2006, beskriver stora problem med sjöfart, järnvägstrafik och vägar vid de förväntade vattenstånd som uppstår p.g.a. Växthuseffekten. Några exempel: Påverkan på vår dricksvattenkvalité då avloppssystem svämmar över och de höjda temperaturer som kommer att påverka vårt inomhusklimat, inte minst sjukhus, äldreboenden, vårdcentraler och andra vårdinrättningar, ställer stora krav på nya energisnåla lösningar för kyla.

Det förändrade klimatet väntas också ge en helt annan spridning av sjukdomar, vilket kräver ett nytt sätt att tänka och nya scenarier. Det handlar både om att förebygga och ha fungerande åtgärdsplaner att sätta in när/om problemen blir akuta

Då duger det inte att planera vårt samhälle utifrån de gamla förutsättningar som rådde i går, utan vi måste tänka i nya banor. Vi måste förebygga och anpassa oss i tid! Om vi planerar för ett ändrat klimat redan idag står vi bättre rustade att möta framtiden, så att inte hela miljöskulden läggs över till våra barn och barnbarn att hantera.

Med utgångspunkt från den nationella sårbarhetsutredningen, rapporten från FN:s klimatpanel och Sternrapporten anser vi att det är dags att ta upp frågeställningen på regional nivå.

- 1) Vi behöver i samarbete med kommunerna utarbeta en regional handlingsplan för ett nytt klimat**
Stockholms läns landsting bör ha som mål att senast år 2010 ha upprättat handlingsplaner som successivt kan kompletteras med nya

fakta som kommer in. Dessa ska långsiktigt analysera effekterna för kommunernas infrastruktur, vattenförsörjning, avlopp, sanering av gammal industrimark och avrinningsystem, vid kommande klimatförändringar.

T.ex. kan gamla vattendomar behöva ses över, en översyn av vilken industrimark som riskerar att drabbas av översvämning och som måste åtgärdas med prioritet så att föroreningar inte riskerar att spridas i miljön. Stormar kan komma att fälla stora mängder skog med risk för höjt vattenstånd, översvämningar och urlakning av kväve, kvicksilver m.m.

Då höjningen av havsnivån kan bli större än landhöjningen, bör en plan upprättas till skydd för kustnära boende. Nyetableringar måste planeras med stor varsamhet.

2) **Stödja lokala lösningar för minskad sårbarhet**

Statens energimyndighet bör ges i uppdrag att ta fram och upphandla en viss mängd avbrottsfri kraft och värme för bostäder, samt för industrier som löper större risk att drabbas av avbrott. Det ska vara möjligt att använda pengar från, miljö- och landsbygdsprogrammet (LBU) och andra EU-stöd, för att investera i ny lokal energiförsörjning, både för enskilda och företag.

Stormarna som dragit fram över Sverige under senare år, och som även drabbat Stockholms län, har avslöjat stora brister i dagens energiförsörjning. Det behövs kompletterande eller självförsörjande system för lokal produktion av el och värme i form av t.ex. värmepannor för biobränsle, solceller och solfångare, vindkraftverk/vindsnurror och i framtiden med ny energiteknik som t.ex. bränsleceller. Dagens energiförsörjning kan säkerställas genom att gräva ned elkablarna.

3) **Kräv stormsäkra vägar och järnvägar genom Stockholms län**

De företag som valt järnvägstransporter, straffas när stormarna nu drar in över Sverige. Banverket måste höja ambitionsnivån för att stormsäkra de stora passagerar- och godsstråken. Också vägnätet måste skredsäkras inom det befintliga anslaget till Vägverket. Alla nya infrastrukturprojekt ska komma med en klimatkonsekvensbeskrivning som visar hur projekten kan motiveras också ur sårbarhets- säkerhetssynpunkt.

Redan idag upplever många resenärer och företag som transporterar gods i vårt län stora brister i länets infrastruktur beroende på väderförändringarna bl.a. de stormar, men även normala väderleksförändringar som lövfällning och snöfall, som drabbar trafiken. De prognoser som finns visar att dessa oväder kommer att bli mer frekventa och kraftigare.

4) Utreda hur ett ändrat klimat påverkar sjukdoms- och skademönster för människor, djur, jordbruk och skog i Stockholms län

Ett förändrat klimat innebär att sjukdomar som idag finns i tropikerna, kommer att spridas till de tempererade zonerna. Risker kommer även att öka för pandemier p.g.a. ett varmare klimat. Hela sjukvårdssektorn måste ställa om sitt sätt att förebygga och behandla sjukdomar, vilket kräver en planering redan idag!

En annan väntad effekt av ett nytt klimat är fler skadeangrepp från svampar och insekter på skogen, något som på allvar hotar svensk ekonomi. Ändrade förutsättningar för skogen kan få stora konsekvenser även i vårt län, t.ex. inom skogsbrukssektorn där omloppstiden av naturlighet är lång. Även jordbruket och fisket kommer att bli påverkat. Trots att en temperaturhöjning teoretiskt kommer att öka avkastningen inom jordbruket, kommer näringen att möta många andra problem förknippade med klimatförändringen, som t.ex. ökade skadeangrepp, försvårade lagringsförhållanden m.m.

För fisket, och hela havsmiljön, är konsekvenserna ännu mer svåröverskådliga. En höjning av temperaturen i våra hav och sjöar, betyder att hela eko-system riskerar att slås ut med massdöd av marint liv som följd.

Här behövs ett framsynt samarbete mellan näringarna och forskningen för att få fram långsiktigt uthålliga system

5) Utreda de sociala och kulturella konsekvenserna av ett förändrat klimat

Ökad nederbörd med mer varierad väderlek, omväxlande med snö och is, samt längre varmare perioder, innebär en ökad förslitning på kulturarvet, vägar, broar etc. Ökad halka ger fler halkolyckor med ökat lidande och ökade kostnader. Markområden kan komma att svämmas över, människor och företag kan komma att behöva överge bostäder och fabriker.

De kommande klimatförändringarna belastar människors psykiska hälsa redan idag. En oro sprider sig både hos den vuxna generationen men framför allt hos våra unga som redan idag besväras av en ökad psykisk ohälsa. Hur ska vi bemöta denna ökade oro, ge saklig och korrekt information om hur klimatförändringarna kommer att påverka oss? Hur en lång grå höst och vår och kort ljus vinter påverkar humör och relationer kan vi bara spekulera i, men troligen är de negativa effekterna större än de positiva. Sådana mer komplexa frågeställningar kan komma att bli märkbara även för samhällsekonomin.

Med ökad klimatpåverkan förstärks ytterligheter med fortsatt ökenutbredning, översvämningar mm vilket kommer att öka flyktingströmmarna i första hand regionalt i katastrofområdena men också till områden som trots allt troligen klarar sig bättre som Stockholmsregionen. Även för detta måste sjukvården rustas.

6) Skydda och bevara vattenkvaliteten vid våra vattentäkter

Redan idag är översvämningsriskerna stora på många håll i Sverige, och situationen har förvärrats på många håll genom att den fysiska planeringen och utbyggnaden av infrastrukturen inte full ut har tagit hänsyn till översvämningsriskerna. Regleringen av vattendrag och sjöar har gjort det svårare att överblicka riskbilden och i många fall förstärkt överraskningseffekten vid extrema händelser.

I och med att klimatet i framtiden kommer att bli mer opålitligt, perioder av kraftig nederbörd kan komma att följas av perioder med långvarig torka. Lågt vattenstånd i Mälaren innebär stora risker för ett saltvattenintrång vid vattenverken medan skyfall och översvämningar kan innebära att avloppssystem svämmar över och förorenar dricksvattnet.

I vår region finns ett fåtal stora vattentäkter och ett stort antal mindre och detta är för sig själva inget problem men situationen kan snabbt förändras när klimatförändringarna får effekt på kraftigt ökad nederbörd och översvämningar.

7) Kostnadsberäkna klimatanpassningen i Stockholms län

De kraftiga oväder som dragit fram över världen på senare år har aktualiserat frågan om vem som ska betala för skadorna i anslutning till klimatförändringarna, staten, försäkringsbolagen eller privatpersonerna. Efter tornadon ”Katrina” i New Orleans togs myndigheterna på sängen och de kostnader som uppstod var enorma. Där fick priset till största delen betalas av de fattiga innevanarna, som ännu idag till stor del bor som flyktingar i sitt eget hemland. Skador på miljön uppstod då översvämningen spred kemikalier från industrier och orenat avlopp över stora landområden.

Här i Sverige har vi stormarna ”Gudrun” och ”Per” i färskt minne, och de materiella skador de åsamkade skogsbruk och elförsörjning. Den s.k. Sternrapporten gjorde ett försök att beräkna vad ett förebyggande av klimatförändringarna skulle kosta, och landade på en global kostnad av **51 miljarder kronor 2050**.

För Stockholms läns landsting krävs en beräkning av en mängd faktorer, så som säkring av kollektivtrafiksystemet med förstärkning av broar och viadukter, säkring av tunnlar för t-bana och pendeltåg,

klimatanpassning av byggnader vid perioder av långvarig värme, beräkning av sjukdomskostnader vid spridning av pandemier m.m.

Vi kan välja mellan att NU avsätta allt mer resurser till åtgärder för att minska klimatpåverkan i en snar framtid, och därmed att förebygga skadeverkningarna av den, eller att i en katastrofsituation tvingas hantera och betala avsevärt mycket mer för det vi kunde ha åtgärdat tidigare.

8) Anpassad och hållbar turism

De framtida scenarion som målas upp av klimatforskarna är att områden som redan idag är varma och utsatta för torrperioder, i högre grad kommer att drabbas av svår vattenbrist och ökenutbredning. Detta kommer även att drabba turistnäringen, främst i Medelhavsområdet. Människorna kommer att välja andra resmål t.ex. Norden. För Sveriges del kan utvecklingen bli både positiv eller negativ.

På kort sikt blir vi troligen vinnare då vårt klimat beräknas utvecklas relativt gynnsamt med längre perioder av högsommarvärme. För att branschen i Stockholms län ska kunna utvecklas mot en mer klimatanpassad turism, så är det en förutsättning att den utvecklas på ett hållbart sätt. T.ex så måste de redan idag knappa vattenresurserna i skärgården inte förstöras med saltvattenintrång som följd.

9) Forskning

Det stora flertalet forskare i världen är i dag överens om att klimatförändringarna är orsakade av människans påverkan av naturen och att detta kommer att påverka oss alla på jorden ekonomiskt, socialt, kulturellt och ekologiskt.

För att möta framtiden på ett bättre sätt, krävs det en stor överflyttning av forskningsresurser till de frågor som rör effekterna av ett förändrat klimat. Det gäller att skapa ett långsiktigt hållbart transportsystem, en livsmedelsförsörjning som är i balans med det ekologiska systemet.

För att klara klimatförändringarna krävs väsentligt ökade satsningar på forskning när det gäller alternativa energikällor och drivmedel, nya smarta transportlösningar och miljöteknikutveckling. Men också när det gäller samhällsvetenskap om hur vi ska motivera människor att ta ett ökat eget ansvar för att minska negativ klimatpåverkan. Hur kan vi vidta de samhällsorganisatoriska förändringar som är nödvändiga? Även inom den medicinska forskningen krävs insatser för att hitta botemedel för att klara tropiska sjukdomar på norra jordklotet, nya sjukdomar som uppstår när klimatet förändras och epidemier som sprids vid naturkatastrofer.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås landstingsfullmäktige besluta

- att Stockholms läns landsting tar initiativ till att utarbeta en samlad plan för att förebygga och åtgärda de problem som hänger samman med klimatförändringarna.
- att Stockholms läns landsting skriver till regeringen så att berörda myndigheter och kommuner samverkar i arbetet med en sådan plan.
- att en parlamentarisk styrgrupp inrättas.

Stockholm 2007-04-17

Miljöpartiet de Gröna

Raymond Wigg

Lena-Maj Anding

Åke Askensten

Yvonne Blombäck

Cecilia Engström

Viviann Gunnarsson

Bengt Holwaster

Kaija Olausson

Ardavast Reshdouni

Helene Sigfridsson

Björn Sigurdson

Åsa Öckerman